

Ombudsmeni ponovo upozoravaju na kršenje prava

PODACI O PLATAMA I NABAVKAMA NE SMEJU BITI TAJNA

Sloboda pristupa informacijama trebalo bi da je osnovno demokratsko pravo, ali u bh. stvarnosti javne institucije i preduzeća često izbegavaju dostaviti građanima i medijima podatke koje traže, što automatski baca sumnju na njihov rad.

NATAŠA TELEBAK

Institucija Ombudsmana za ljudska prava i prošle godine bila je zatrpana žalbama na kršenje građanskih i političkih prava, među kojima se posebno

izdvaja zabrana pristupa informacijama. Administracija se, naime, ne obazire mnogo na obavezu da u roku od 15 dana odgovore na pristigle zahteve.

– Još uvek vlada ta zatvorenost; često zbog nerazu-

mevanja, nekada arogancije, a nekada i zbog needukovanosti ljudi koji rade na tim poslovima. Dešava se da odgovorni organi ne poštuju rok od 15 dana ili ne odgovore uopšte, da se ogluše o zahtev, i stranke se onda

obraćaju nama. Imali smo zahteva i da se objavi školska sprema, plate – plate su informacija koja se mora dati i ne potpadaju pod kategoriju zaštićenih ličnih informacija. Potpuno je jasno, ako se radi o trošenju javnih sredstava da se takve informacije moraju objaviti – naglašava Ljubinko Mitrović.

On poručuje i da su javni organi obavezni što više informacija objaviti na svojoj internet stranici, kao što je,

UNAPREDITI ZASTARELI ZAKON

Na osnovu dugogodišnjeg iskustva i mnogih istraživanja koja su radili, TI primjećuje određeni napredak u situacijama kada od javnih ustanova i preduzeća traže osnovne informacije o radu. Povećao se, naime, broj onih koji na ova pitanja odgovaraju u zakonskom roku.

– Ali, postoji nažalost pregršt primera gde mi ne možemo pristupiti traženim informacijama koje su pod kontrolom javnih organa; vrlo često

su to informacije koje se odnose na javne konkurse u javnim ustanovama ili uopšte u javnim organima. Ne možemo pristupiti informacijama o izabranim kandidatima, dokazima o ispunjenosti posebnih uslova za izabrane kandidate koji su učestvovali na konkursu, što bi svakako moralo biti promenjeno. I ombudsmeni često u svojim preporukama ističu da bi takve informacije morale biti javne – kaže

Uglješa Vuković.

Ombudsmeni pozivaju čak da se unapredi zastareli Zakon o slobodi pristupa informacijama. – U Srpskoj je taj zakon iz 2001. godine i nije doživeo nijednu izmenu. Pozivam nadležne da krenu sa izradom zakona, jer 20 godina je tako dug period za ovu oblast i toliko se toga promenilo da definitivno treba doneti novi zakon i urediti ovu oblast – ističe Ljubinko Mitrović.

Zatvorenost vlada zbog nerazumevanja, nekada arogancije, te needukovanosti ljudi koji rade na tim poslovima, kaže Mitrović.

na primer, broj radnika.

– Ovdje je ključno: objavi što više, da bi imao što manje zahteva. To je najvažnije i to stalno ističemo – govori Mitrović.

Ombudsmanu je upućeno više od 200 žalbi zbog povrede prava na pristup informacijama, a Mitrović ocenjuje pozitivnim što je ipak nakon njihovih intervencija visok procenat realizovanih preporuka.

Sa istim problemima suočavaju se i u Transparensi Internešnalu, organizaciji koja se i sama bori za otvoren pristup podacima od javnog značaja, a neretko to rade i preko suda. Česta je situacija da im ustanove, preduzeća i javni organi odbijaju dostaviti iznos plate zaposlenih ili ugovor o nabavci, pod izgovorom da je to lični podatak, odnosno poslovna tajna.

Umesto konkretnih informacija, od javnih ustanova dobijali su i dopise da se traženi podaci već nalaze na internet stranici ili da pristup informacijama dozvoljavaju samo lično u svojim prostorijama.

Na sve ovakve neopravdane odgovore, TI je dobio presudu, a javne ustanove su dužne još platiti i sudske troškove.

Školska sprema i plate su informacija koja se mora dati i ne potpadaju pod kategoriju zaštićenih ličnih informacija.

– Transparentnost u radu javnih organa jedno je od najefikasnijih preventivnih sredstava u borbi protiv korupcije, tako da bi i sami javni organi trebali da kreiraju javne politike koje će učiniti njihov rad transparentnijim. Nažalost, ni zakonodavni organ u BiH nije dovoljno razvijen. Mi se već godinama zalažemo za model proaktivne transparentnosti, da se zakonom definiše krug informacija koje bi javni organi morali objavljivati na svojim službenim stranicama, kako bi se njihov rad učinio otvorenijim prema javnosti – upozorava Uglješa Vuković, rukovodilac Odela za analize i javne politike.

Javni organi im najčešće odbijaju dostaviti podatke, kada se radi o “osetljivim” informacijama koje eventualno ukazuju na neke greške u radu ili se tiču raspolaganja javnim novcem.

– Tada se najčešće pojavljuje ta praksa da javni organi izbegavaju dostaviti informacije i onda moramo upotrebljavati pravna sredstva. Nedavno smo uložili apelaciju Ustavnom sudu BiH jer Ministarstvo unutrašnjih poslova odbija da nam dostavi policijske izveštaje o upotrebi sile prema pripadnicima grupe „Pravda za Davida“ i drugim građanima Banjaluke. Mi smatramo da, s obzirom da postoji izražena sumnja da je sila upotrebljena na nezakonit način, da postoji interes javnosti da se obelodane ti policijski izveštaji i da se vidi tačno na koji način i pod kojim uslovima i okolnostima je sila upotrebljena – zaključuje Vuković. ■

